

Fevkalâde hallerde haksız olarak mal iktisap edenler hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 3 . Vİ . 1942 - Sayı : 5122)

No.
4237

Kabul tarihi
29 . V . 1942

BİRİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı olanlardan fevkalâde hallerde haksız olarak mal iktisap edenler hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur:

Bu kanun hükmüne tabi olanlar

I - Devamlı veya muvakkat surette bir âmme vazifesi veya hizmeti gören Devlet veya diğer her türlü âmme müesseseleri memur ve müstahdemleri;

II - Devamlı veya muvakkat surette, ücretli veya ücretsiz, ihtiyari veya mecburi olarak bir âmme vazifesi veya hizmeti gören diğer kimseler;

III - 3659 sayılı kanunun mevzuuna giren müesseselerde hizmet edenler;

IV - Âmme menfaatlerine hâdim cemiyetlerin idare uzuvlarıyla ücretli veya ücretsiz memur veya müstahdemleri.

2556 sayılı Hâkimler kanununun tahkik ve takibe dair olan 6 ncı babı hükümleri mahfuz kalmak şartıyla hâkim ve müddei-umumilerle hâkim sınıfından sayılanlar da bu kanun hükmüne tâbidirler.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddede yazılı şahısların kendileriyle karı veya kocalarının veya velayeti altında bulunan çocuklarının yaşayış tarzları veya mal durumları, gelirleriyle mütenasip olmyanlardan bu kanun hükümlerine tevfikân bir beyanname istenebilir.

Beyannamenin hangi hallerde isteneceği

Mal durumunda gayrimenkul mallarla para, esham, tahvilât, altın, mücevher gibi menkul mallar, her türlü alacak ve diğer haklar dahildir.

Beyanname mahrem olarak istenir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — I - Bir vekâlete bağlı bulunan daire ve müesseselerle 3659 sayılı kanunda yazılı müesseselerin memur, müstahdem veya mensuplarından beyanname istemek salâhiyeti alâkalı vekile veya onun salâhiyet vereceği âmire aittir. Askerî şahıslar hakkında hâzarda Genel kurmay başkanı, seferde Teşkilâtı esasiye kanununun 40 ncı maddesine tevfikân kuvayi harbiyenin emir ve kumandası kendisine tevdi olunan zat dahi Millî Müdafaa vekilinin haiz olduğu bu salâhiyeti kullanabilir.

Beyanname istemeğe salâhiyetli merciler

II - Başvekâlete bağlı daire ve müesseselerle âmme menfaatlerine hâdim cemiyetlerin ve birinci fıkra hükmüne dahil olmayan daire ve müesseselerin reis, âza ve müdürlerinden beyanname istemek salâhiyeti Başvekile veya onun tensip edeceği vakile ve bu daire, müessese ve cemiyetlerin diğer memur, müstahdem veya mensuplarından beyanname istemek salâhiyeti bunların müdür veya reislerine aittir.

III - Birinci ve ikinci fıkra hükmüne dahil olmıyan hakem ve ehli hibre gibi kimselerden beyanname istemek salâhiyeti alâkalı vekile veya onun tensip edeceği makama aittir.

Beyanname ve vesikaların verilmesi müddeti

DÖRDÜNCÜ MADDE — Üçüncü maddede yazılı salâhiyetli merciler tarafından istenilen beyannamelerin on beş gün içinde verilmesi mecburidir. Bu müddet mücbir sebepler dolayısıyla beyannameyi isteyen merciler tarafından uzatılabilir. Beyanname münderecatını teyit eden vesika ve deliller, beyanname ile birlikte veya sonradan gösterilir veya verilir.

Beyannamenin ihtiva edeceği hususlar

BEŞİNCİ MADDE — Beyanname:

I - Alâkalının ve karı veya kacasıyla velâyeti altındaki çocuklarının mülkiyetinde bulunan ikinci maddede yazılı bütün mallarına;

II - Gerek alâkalının ve gerek karı veya kocası ile velâyeti altında bulunan çocuklarının yaşayış tarzlarına;

III - Bu malların ne suretle iktisap ve bu yaşayış tarzının nasıl temin edildiğine ve bu cümleden olmak üzere kendisine ve karı veya kocası ile velâyeti altında bulunan çocuklarına ait bütün gelirlere;

IV - 1 eylül 1939 tarihinden itibaren alâkalı ile karı veya kocasının ve velâyeti altında bulunan çocuklarının ellerinden çıkardıkları ikinci maddede yazılı mallara ve bedellerine ait malûmatı ihtiva eder.

Beyanname vermeyen veya noksan verenler hakkında yapılacak muamele

ALTINCI MADDE — Beşinci maddede yazılı malûmatı ihtiva eden beyannameyi bu kanunun tâyin ettiği müddet içinde makbul bir sebep olmaksızın vermiyenler veya beyannamede sorulan hususların bir kısmına veya tamamına cevap vermiyenler hakkında üç aydan bir seneye kadar hapis cezasıyla birlikte muvakkat olarak memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolunur.

Beyanname isteyen merci, beyannameyi vermiyen veya noksan verenin sıfatına göre salâhiyetli Cumhuriyet müddeiumumisine veya adli âmire bu hususta takibat icrasını bildirir. Cumhuriyet müddeiumumisi veya adli âmir tahkikat yapmaksızın mensup olduğu mahkeme nezdinde âmme hukuku dâvasını açar.

Tahkik memurunun tâyini

YEDİNCİ MADDE — Beyanname istendikten sonra alâkalı hakkında tahkikata lüzum görülürse üçüncü maddenin birinci ve üçüncü fıkralarında yazılı şahıslar hakkında bunların bağı bulunduğuy veya iş itibariyle alâkalı vekil veya onun salâhiyet vereceği âmir, aynı maddenin ikinci fıkrasında yazılı şahıslar hakkında Başvekil veya onun tensip edeceği vekil veya âmir tarafından bir tahkik memuru tâyin olunur.

Askerî şahıslar hakkında hizada Genel kurmay Başkanı, seferde Teşkilâtı esasiye kanununun 40 ncı maddesine tevfi kan kuvayı harbiyenin emir ve kumandası kendisine tevdi olunan zat dahi Millî Müdafaa veklinin haiz olduğu salâhiyeti kullanabilir.

Tahkik memurunun salâhiyetleri

SEKİZİNCİ MADDE — Tahkik memuru sorgu hâkiminin bütün salâhiyetlerini haizdir. Yayacağı tahkikat ilk tahkikat ma-

hiyetinde olup askerî kazaya tabi olmayan işlerde umumî usul hükümlerine göre cereyan eder. Bu gibi işlerde tahkik memurunun tevkif ve tahliyeyle dair vereceği kararlar bulunduğu yerin asliye ceza hâkiminin tasdikiyle tekemmül eder. Bu kararlar aleyhine ancak alâkalı tarafından kanun yoluna müracaat olunabilir.

Askerî kazaya tâbi işlerde bu kanunda yazılı hükümler haricinde askerî muhakeme usulü kanunu tatbik olunur. Tahkik memuru bu işlerde adlî âmirin haiz olduğu salâhiyetleri haizdir. Şu kadar ki tahkik memurunun tevkif ve tahliyeyle dair vereceği kararlar salâhiyetli adli âmirin tasdikiyle tekemmül eder. Alâkalı bu kararlar aleyhine mafevk adli âmire itiraz edebilir.

DOKUZUNCU MADDE — Tahkikat beşinci maddede yazılı hususları ve alâkalı beyanname veya vesika vermiş ise bunların hakikate uygun olup olmadıklarını etraflı surette meydana koyacak şekilde yapılır.

Tahkikatın mevzuu

ONUNCU MADDE — Tahkikat sırasında tahkik memuru tarafından lüzum görülürse alâkalının mal ve alacaklarının haczine karar verilir. Haciz kararları vazifeli mahkemeye, tapu dairelerine ve icabedenlere tebliğ olunur. Haczedilen malların ne suretle idare edileceği ve bu mallardan alâkalı ile ailesinin geçimi için lüzumunda ayrılması icabeden miktarı tâyin ve bu malların idaresine nezaret vazifeli mahkemeye aittir.

Tahkikat sırasında yapılacak haciz

ON BİRİNCİ MADDE — Tahkik memurunun göstereceği lüzum üzerine tahkikatı emredenler tarafından alâkahıların eli işten çektirilebileceği gibi bunlar, bağı buldukları vekil tarafından vekâlet emrine de alınabilirler. Askerî şahıslar hakkında açığa çıkarma kararı Millî Müdafaa vekiline, işten el çektirme kararı da adli âmirlikçe verilir.

İşten el çektirme, vekâlet emrine alma

ON İKİNCİ MADDE — Tahkikat neticelenince tahkik memuru, evrakı, tahkik emrini veren mercie tevdi eder. Şu kadar ki, tahkik emrini veren merci Başvekil, vekil, Genel kurmay başkanı veya teşkilâtı esasîye kanununun 40 nci maddesine tevfikân kuvayi harbiyenin emir ve kumandası kendisine tevdi olunan zat tarafından bu hususta kendisine salâhiyet verilmiş bir âmir ise, tetkik edeceği ve lüzumunda noksanlarını tahkik memuruna ikmal ettireceği tahkikat evrakını mütalaasıyla birlikte kendisine salâhiyet veren mercie gönderir.

Tahkikat neticesinde yapılacak muamele

Bu merciler tahkikat evrakını tetkik ederek:

- I - Haksız olarak mal iktisap edildiğine;
- II - Hakikat hilâfı beyanname verildiğine;
- III - Sahte vesikalar ibraz edildiğine;
- IV - Haksız olarak iktisap olunan malların kaçırıldığına veya gizlendiğine kanaat getirirse bu suçlardan dolayı muhakemeleri yapılmak üzere tahkikat evrakını suçlunun sıfatına göre tabi olduğu mahkeme müddeiumumisine veya adli âmire tevdi ederler.

Cümhuriyet müddeiumumisi veya adli âmir ayrıca tahkikat icra etmeksizin evrakı derhal iddianame ile mahkemeye verir.

İkinci fıkrada yazılı merciler takibat icrasına lüzum görmezlerse evrakı muameleden kaldırırlar. Bu takdirde tahkikat sırasında alınmış olan bütün tedbirler kendiliğinden ortadan kalkar.

Mahkemece verilecek müsadere ve ceza hükümleri

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Mahkeme duruşma sonunda:

I - Suçlunun haklı olarak iktisap ettiği sabit olmıyan mallarının müsadere ve müebbet surette âmme hizmetlerinden ve tekaüt hakkından mahrumiyetine hüküm verir.

II - Beyanname, hakikat hilâfı verilmiş ise suçlu hakkında ayrıca altı aydan iki seneye kadar hapis cezası hükmeder.

III - Suçlunun beyannameye dercettiği malûmatı teyit için verdiği vesikaların sahteliği halinde Ceza kanununun hükümlerini tatbik eder.

IV - Suçlunun haklı olarak iktisap ettiği sabit olmıyan malları müsadere kurtarmak maksadiyle gizlediği veya kaçırdığı usulen sabit olduğu takdirde bundan dolayı da ayrıca bir seneden beş seneye kadar ağır hapis cezası hükmeder.

Müsadere edilecek mallardan üçüncü şahısların mülkiyetine geçmiş olanlar

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — On üçüncü maddenin birinci fıkrasında yazılı mallar her ne suretle olursa olsun başkalarının mülkiyetine geçmiş olsalar dahi müsadereye tabidirler. Şu kadar ki üçüncü şahısların bir ıvaz mukabilinde ve hüsnüniyetle vâkı olan iktisapları muteberdir.

Yetimlere müteallik hükümler

ON BEŞİNCİ MADDE — 1683 sayılı kanunun 51 ve 53 nci maddelerinin yetimlere taallük eden hükümleriyle diğer müesseselerin hususi tekaüt kanunlarının ve nizamnamelerinin bu husustaki hükümleri mahfuzdur.

Takibat sırasında meydana çıkacak diğer suçlar

ON ALTINCI MADDE — Bu kanuna göre yapılan tahkikat ve muhakeme sırasında suçlunun muayyen bir suç işlemek suretiyle haksız olarak mal iktisap ettiği anlaşılırsa bu suçundan dolayı yapılacak takibat umumî hükümlere göre salâhiyetli olan mercilere aittir. Bu takdirde bu kanun hükümleri dairesinde yapılan takibat durdurulmaz.

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — 1 Eylül 1939 tarihinden itibaren her ne suretle olursa olsun vazife veya hizmetlerinden ayrılmış ve ayrılacak olanlar dahi bu kanun hükmüne tabidirler.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — Bu kanun, fevkalâde hallerin sona ermesinden itibaren geçecek beş yıl içinde fevkalâde hallerde haksız olarak mal iktisap etmiş olanlar hakkında dahi tatbik olunur.

MUVAKKAT ÜÇÜNCÜ MADDE — 1 Eylül 1939 tarihinden bu kanunun neşrine kadar geçen müddet zarfında haksız olarak mal iktisap etmiş olanların malları bu kanun hükümleri dairesinde müsadere edilmekle beraber haklarında müebbeden memuriyetten mahrumiyet cezası verilir. Ancak bu gibi hallerde 13 nci maddenin dördüncü fıkrasında yazılı cezaların tatbik edilebilmesi bu fıkra hükmüne giren suçların kanunun neşri tarihinden sonra işlenmiş olmasına bağlıdır.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

30 mayıs 1942

Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 30 . V . 1942 ve 1/749

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reisliğinden gelen tezkere- nin tarih ve numarası

: 30 . V . 1942 ve 4/327

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

: 23

116

: 25

34,166:182,467:475